

บทบาทของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14
ที่มีต่อการแก้ไขปัญหาอบายมุข
The Roles of Abbots in Sangha Government Region 14
to Solve Apayamukha Problem

มานพ นักการเรือน¹
Manop Nakkanrian
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ.2554

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความตระหนักถึงทุกขสัจของสังคมาของเจ้าอาวาส เพื่อศึกษาบทบาทของเจ้าอาวาสที่มีต่อการแก้ไขปัญหาอบายมุขเพื่อเปรียบเทียบบทบาทที่มีต่อการแก้ไขปัญหาอบายมุข และเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหามหาบทบาของเจ้าอาวาสที่มีต่อการแก้ไขปัญหาอบายมุข การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสม กลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าอาวาส จำนวน 299 รูป พร้อมทั้งได้สัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 16 รูป ด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า เจ้าอาวาสได้ตระหนักถึงพุทธพจน์ในการส่งพระสาวกไปประกาศ พระศาสนาครั้งแรก ระดับมากที่สุด และมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาอบายมุข โดยรวมทั้ง 3 ด้าน และแต่ละด้าน คือด้านการเผยแผ่ธรรมะ ด้านประชาสัมพันธ์ และด้านการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เจ้าอาวาสที่มีพรรษาและการศึกษาทางโลกต่างกัน มีบทบาทต่อการแก้ไขปัญหาอบายมุขโดยรวมทั้ง 3 ด้านไม่แตกต่างกัน แต่ที่มีอายุและระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีบทบาทแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เจ้าอาวาสได้พบปัญหา คือ ขาดความร่วมมืออย่างจริงจังจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน จึงควรมีการรณรงค์ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือกันของชุมชนทั้งจากภาครัฐและเอกชนอย่างจริงจัง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า เจ้าอาวาสมีความคิดเห็นว่า สภาพจิตใจของบุคคลที่ขาดการฝึกฝนให้รู้จักระงับยับยั้ง เป็นเหตุให้ถูกชักจูงให้เข้าไปเกี่ยวกับอบายมุขได้ง่าย

คำสำคัญ : 1. บทบาทของเจ้าอาวาส 2. เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14 3. การแก้ไขปัญหาอบายมุข

¹ป.ธ.6., ศน.ม., PhD., รองศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

Abstract

The objectives of this research were to study awareness of the truth of social suffering of the abbots in Sangha Government Region 14, to study the roles of the abbots to solve Apayamukha problem, to compare the roles of the abbots with different age, rainy season (Vassa), general education and period of positions and to study the problems and solutions concerning the roles of the abbots to solve Apayamukha problem. This was mixed methods research. The sample groups were 299 abbots and 16 abbots were interviewed in depth. Tools using to collect data were questionnaires and in-depth interviews with the structure.

The results of research were found that the abbots were aware of the Buddha's teaching in sending the disciple to propagate religion in the first time at the highest level 58.50%, had the roles to solve Apayamukha problem in the whole view of 3 aspects and each aspects : the aspect of Dhamma preaching of, the aspect of civil society and the aspect of the treatment of drug addiction in nearly every time. The results of hypothesis were found that the abbots with different rainy season (Vassa) and general education had no difference of the roles to solve Apayamukha problem in the whole view of 3 aspects. But who having different age and period of positions had difference of the roles to solve Apayamukha problem in the whole view of 3 aspects with statistic significant average .05. The abbots had suggested problems and solutions : other agencies of both government and private agencies had lack of cooperation. They should seriously promote and support communities' cooperation : both of government and private agencies. The results of data analyzing from in-depth interviews were found that the abbots had opinion that the states of minds of people who had lack of training to be patient, so, they were weak in minds. That easily caused them to relate Apayamukha problem. Officers being responsible for the suppression did not work properly and had law enforcement in the burning hay. Monks should talk about the harm of Apayamukha when people attended the funeral, religious ceremony and school also. Villages, temples and schools should be serious to cooperate, they should think Apayamukha problem was national issue, it was not a problem of this party or other one.

Key Words : 1. The roles of abbots 2. Sangha Government Region 14 3. To solve Apayamukha problem

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สังคมไทยในปัจจุบันมุ่งเน้นการพัฒนาในด้านวัตถุจนลืมนึกถึงความละเอียดอ่อนทางด้านจิตใจและรับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามามากเกินไป จึงมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นมาก จนปรากฏเห็นลักษณะที่เห็นเด่นชัด คือ ปัญหายาเสพติดรุนแรงขึ้น ปัญหาการติดยาของทั้งผู้ใหญ่และเยาวชน ปัญหาการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ มีอยู่หลายประเภท เช่น เหล้า หรือสุรา เบียร์ วิสกี้ ไวน์ กระแช่ ฯลฯ ซึ่งมักเหมารวมเรียกน้ำเมาเหล่านี้ด้วยความเคยชินว่า “เหล้า” คนไทยนิยมดื่มเหล้ากันแทบทุกโอกาส ไม่ว่าจะเป็เทศกาลงานบุญ หรืองานพิธีต่าง ๆ ทำให้สถิติการดื่มเหล้าของคนไทยสูงขึ้นทุกปี จากการสำรวจพบว่า คนไทยดื่มเหล้ากันเป็นอันดับที่ 5 ของโลก เฉลี่ยคนละเกือบ 14 ลิตรต่อปี พระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงปัญหาดังกล่าว ว่าเป็นอบายมุข คือทางแห่งความฉิบหาย เหตุแห่งความฉิบหาย ได้แก่ 1) ดื่มน้ำเมา 2) เทียวกลางคืน 3) เทียวดูการละเล่น 4) เล่นการพนัน 5) คบคนชั่วเป็นมิตร และ 6) เกียจคร้านการทำงาน ซึ่งอบายมุข 6 อย่างนี้ทำให้สถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคมโดยรวมมีความอ่อนแอ ก่อให้เกิดความแตกแยกของครอบครัว ก่อหนี้สิน ส่งผลให้สังคมไทยไม่พัฒนาไปเท่าที่ควร

เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14 ประกอบไปด้วย 4 จังหวัด คือจังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดสุพรรณบุรีและจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานครมีปัญหาอบายมุขเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ชุมชนไม่เข้มแข็งและสังคมไม่มั่นคง เจ้าอาวาสในฐานะที่เป็นทุนมนุษย์ที่เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและผู้นำชุมชนจึงจำเป็นต้องแสดงบทบาทแก้ไขปัญหอบายมุขเพื่อให้ลดน้อยลงไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า **“บทบาทของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14 ที่มีต่อการแก้ไขปัญหอบายมุข”** เป็นเรื่องที่น่าสนใจ และนำศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพื่อจะได้กำหนดบทบาทของเจ้าอาวาสในการแก้ไขปัญหอบายมุขและพัฒนาประเทศต่อไป

2. โจทย์วิจัย

- 2.1 เจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14 มีความตระหนักถึงทุกขสัจของสังคมหรือไม่ อย่างไร
- 2.2 เจ้าอาวาสมีบทบาทต่อการแก้ไขปัญหอบายมุขอย่างไรบ้าง

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 3.1 เพื่อศึกษาความตระหนักถึงทุกขสัจของสังคมของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14
- 3.2 เพื่อศึกษาบทบาทของเจ้าอาวาสที่มีต่อการแก้ไขปัญหอบายมุข
- 3.3 เพื่อเปรียบเทียบบทบาทที่มีต่อการแก้ไขปัญหอบายมุขของเจ้าอาวาสที่มีอายุ พรรษา การศึกษาทางโลก และระยะเวลาของการดำรงตำแหน่งต่างกัน
- 3.4 เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหอบายมุขของเจ้าอาวาสที่มีต่อการแก้ไขปัญหอบายมุข

4. สมมติฐานของการวิจัย

- 4.1 เจ้าอาวาสที่มีอายุต่างกัน มีบทบาทต่อการแก้ไขปัญหอบายมุขแตกต่างกัน
- 4.2 เจ้าอาวาสที่มีพรรษาต่างกัน มีบทบาทต่อการแก้ไขปัญหอบายมุขแตกต่างกัน
- 4.3 เจ้าอาวาสที่มีการศึกษาทางโลกต่างกัน มีบทบาทต่อการแก้ไขปัญหอบายมุขแตกต่างกัน
- 4.4 เจ้าอาวาสที่มีระยะเวลาของการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีบทบาทต่อการแก้ไขปัญหอบายมุขแตกต่างกัน

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 5.1 ทำให้ทราบความตระหนักถึงทุกขสัยของสังคมของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14
- 5.2 ทำให้ทราบบทบาทของเจ้าอาวาสที่มีต่อการแก้ไขปัญหอบายมุข
- 5.3 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบบทบาทที่มีต่อการแก้ไขปัญหอบายมุขของเจ้าอาวาสที่มีอายุ พรรษา การศึกษาทางโลก และระยะเวลาของการดำรงตำแหน่งต่างกัน
- 5.4 ทำให้ทราบปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหอบายมุขของเจ้าอาวาสที่มีต่อการแก้ไขปัญหอบายมุข
- 5.5 ทำให้สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยไปเสนอผู้ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหอบายมุข
- 5.6 นำผลงานวิจัยเผยแพร่สู่กลุ่มเป้าหมายคือเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14

6. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้การวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย โดยมี **ประชากร** ได้แก่ เจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14 จำนวน 1,345 รูป โดยแบ่งเป็น 4 จังหวัด คือ จังหวัดสมุทรสาคร มีจำนวน 99 รูป จังหวัดนครปฐม มีจำนวน 202 รูป จังหวัดสุพรรณบุรี มีจำนวน 516 รูป และจังหวัดกาญจนบุรี มีจำนวน 528 รูป กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14 จำนวน 299 รูป ที่ได้โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จของเกรจซี (Krejcie) และ มอร์แกน (Morgan) จากบัญชีรายชื่อเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14 แล้วนำมาหาอัตราสัดส่วนของประชากร (Proportional to Size) เพื่อหากกลุ่มตัวอย่างแยกแต่จังหวัด เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวแล้ว จึงใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) โดยการจับฉลาก และมีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14 ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) คือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหอบายมุขในท้องถิ่นตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป โดยแบ่งเป็นจังหวัดละ 4 รูป รวมแล้วได้ 16 รูป

7. ผลการวิจัย

7.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าอาวาส พบว่า มีอายุมากกว่า 50 ปี ร้อยละ 38.46 มีพรรษาน้อยกว่า 15 พรรษา ร้อยละ 35.78 มีการศึกษาทางโลกระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 63.55 และมีระยะเวลาของการดำรงตำแหน่งน้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 47.83

7.2 ผลการวิเคราะห์ความตระหนักถึงทุกขสังขของสังคมของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14 พบว่า เจ้าอาวาสได้ตระหนักพุทธพจน์ในการส่งพระสาวกไปประกาศพระศาสนาครั้งแรกว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไป เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์” ระดับมากที่สุด ร้อยละ 58.50 รองลงมาได้ตระหนักว่าพระพุทธศาสนากับสังคมต้องผูกพัน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ระดับมากที่สุด ร้อยละ 56.20 และได้ตระหนักว่าปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นสามารถทำให้หมดสิ้นไปได้ ระดับมากที่สุด ร้อยละ 21.70

7.3 ผลการวิเคราะห์บทบาทของเจ้าอาวาสที่มีต่อการแก้ไขปัญหอบายมุข พบว่า เจ้าอาวาสมีบทบาทต่อการแก้ไขปัญหอบายมุข โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับเกือบทุกครั้งทุกด้านตามลำดับ คือ ด้านประชาสังคมบวร ด้านการเผยแผ่ธรรมะ และด้านการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด มีปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของเจ้าอาวาสที่มีต่อการแก้ไขปัญหอบายมุข โดยรวมทั้ง 3 ด้าน

บทบาทของเจ้าอาวาส 3 ด้าน	ระดับบทบาท		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการเผยแผ่ธรรมะ	3.71	0.60	เกือบทุกครั้ง
2. ด้านประชาสังคมบวร	3.88	0.60	เกือบทุกครั้ง
3. ด้านการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด	3.52	0.72	เกือบทุกครั้ง
รวม	3.70	0.55	เกือบทุกครั้ง

จากตารางที่ 1 พบว่า เจ้าอาวาสมีบทบาทต่อการแก้ไขปัญหอบายมุข โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า เจ้าอาวาสมีบทบาทด้านประชาสังคมบวร อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .60) รองลงมาคือด้านการเผยแผ่ธรรมะ อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .60) และสุดท้ายคือด้านการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = .72) ตามลำดับ

7.4 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า เจ้าอาวาสที่มีอายุ พรรษา การศึกษาทางโลก และระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีบทบาทต่อการแก้ไขปัญหอบายมุขด้าน 1) ด้านการเผยแผ่ธรรมะ 2) ด้านประชาสังคมบวร 3) ด้านการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด และโดยรวมทั้ง 3 ด้านแตกต่างกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

ตัวแปรตาม	ตัวแปรต้น	อายุ	พรรษา	การศึกษาทาง โลก	ระยะเวลาการ ดำรงตำแหน่ง
1) ด้านการเผยแพร่ธรรมะ		ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
2) ด้านประชาสัมพันธ์		ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง
3) ด้านการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด		แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
	โดยรวม	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง

จากตารางที่ 2 พบว่า เจ้าอาวาสที่มีอายุและระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีบทบาทต่อการแก้ไขปัญหาอบายมุขโดยรวมทั้ง 3 ด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่มีพรรษาและการศึกษาทางโลกมีบทบาทต่อการแก้ไขปัญหาอบายมุขโดยรวมทั้ง 3 ด้านไม่แตกต่างกัน

7.5 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทของเจ้าอาวาสที่มีต่อการแก้ไขปัญหาอบายมุข มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ด้านการเผยแพร่ธรรมะ คือ การเผยแพร่ธรรมะส่วนใหญ่ทำได้เฉพาะภายในวัด ต้องรอโอกาสเทศนา บรรยายอบรมตามวันสำคัญหรือเมื่อได้รับการนิมนต์ เทคนิควิธีการเผยแพร่ธรรมะของเจ้าอาวาสไม่ทันสมัยและไม่หลากหลาย เข้าไม่ถึงกลุ่มเป้าหมายโดยตรง จึงควรมีการเผยแพร่ธรรมะเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้เจ้าอาวาสนำสื่อต่าง ๆ ที่ทันสมัยมาใช้ในการอบรมเผยแพร่ธรรมะ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน

2) ด้านประชาสัมพันธ์ คือ ขาดความร่วมมืออย่างจริงจังจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน การประสานงานกันระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน ไม่มีประสิทธิภาพ จึงควรมีการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างการประสานร่วมกันระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน

3) ด้านการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด คือ ขาดงบประมาณ บุคลากร การติดตามผล และเจ้าอาวาสไม่ค่อยได้รับโอกาสในการเข้าไปร่วมแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างจริงจัง จึงควรมีการจัดสรรงบประมาณและจัดเตรียมบุคลากรไว้ให้เพียงพอต่อการดำเนินการ มีการติดตามผลและหาแนวทางป้องกันไม่ให้ผู้ที่ได้รับการบำบัดและฟื้นฟูแล้วกลับมาเสพติด

7.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14 ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยแบ่งเป็นจังหวัดละ 4 รูป รวมแล้วได้จำนวน 16 รูป ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้มีดังนี้

1) สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาอบายมุข พบว่า ปัญหาอบายมุขเกิดจากสภาพจิตใจที่ขาดการฝึกฝนให้รู้จักระงับยับยั้ง จึงเป็นเหตุให้ถูกชักจูงให้เข้าไปเกี่ยวกับอบายมุขได้

2) ปัญหาและอุปสรรคของการแก้ไขปัญหอบายมุข พบว่า เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ปราบปรามไม่ทำหน้าที่ให้สมบูรณ์และมีการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปในลักษณะไฟไหม้ฟางทำให้เป็นปัญหาและอุปสรรคของการแก้ไขปัญหอบายมุข

3) บทบาทหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหอบายมุข พบว่า เจ้าอาวาสเป็นผู้ชี้แนะโทษของอบายมุขในเวลาที่มีการเทศน์งานศพ งานทำบุญและในโรงเรียน ซึ่งก็ต้องเข้าไปดูแลคอยให้การอบรม ทำให้เป็นบทบาทหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหอบายมุขได้

4) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ พบว่า บ้าน วัดและโรงเรียนควรร่วมมือกันอย่างจริงจัง ถือว่าปัญหอบายมุขเป็นปัญหาระดับชาติ ไม่ใช่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับไปทำแก้ไขโดยเฉพาะ หน่วยงานของรัฐควรยกย่องเชิดชู มีเกียรติบัตรหรือโล่ให้แก่ชุมชนไม่ว่าจะเป็นคุ้ม หมู่บ้าน หรือตำบลที่ปลอดจากอบายมุข เป็นแหล่งเรียนรู้การปลอดจากอบายมุขให้แก่ชุมชนอื่น ๆ

8. สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า เจ้าอาวาสได้ตระหนักพุทธพจน์ในการส่งพระสาวกไปประกาศพระศาสนาครั้งแรกว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไป เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์” ระดับมากที่สุด ร้อยละ 58.50 เจ้าอาวาสมีบทบาทต่อการแก้ไขปัญหอบายมุข โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เจ้าอาวาสที่มีอายุและระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีบทบาทต่อการแก้ไขปัญหอบายมุขโดยรวมทั้ง 3 ด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่มีพรochaและการศึกษาทางโลกต่างกันมีบทบาทต่อการแก้ไขปัญหอบายมุขโดยรวมทั้ง 3 ด้านไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหอบายมุขของเจ้าอาวาสที่มีต่อการแก้ไขปัญหอบายมุข พบว่า การเผยแผ่ธรรมะส่วนใหญ่ทำได้เฉพาะภายในวัด ต้องรอโอกาสเทศนา บรรยายอบรมตามวันสำคัญหรือเมื่อได้รับการนิมนต์ จึงควรมีการเผยแผ่ธรรมะเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า เจ้าอาวาสเป็นผู้ชี้แนะโทษของอบายมุขในเวลาที่มีการเทศน์งานศพ งานทำบุญและในโรงเรียน ซึ่งก็ต้องเข้าไปดูแลคอยให้การอบรม ทำให้เป็นบทบาทหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหอบายมุขได้

9. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

9.1 ผลการวิจัย จากแบบสอบถาม พบว่า เจ้าอาวาสมีบทบาทต่อการแก้ไขปัญหอบายมุข โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า เจ้าอาวาสส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มิบบทบาทในสังคมและเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนในชุมชนนั้น ๆ คอยให้คำปรึกษาแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหอบายมุขแก่คนในสังคม ในรูปแบบของการเผยแผ่ธรรมะและการประชาสัมพันธ์ เช่น การ

เทศน์ การสนทนา การรณรงค์และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับปัญหาอบายมุข เป็นต้น ซึ่งให้เห็นโทษของอบายมุข และ ให้หลีกเลี่ยงไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุขทุกประเภท จึงทำให้เจ้าอาวาสมีบทบาทต่อการแก้ไขปัญหอบายมุข โดยรวม อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับ **ภารกิจของเจ้าอาวาส** ในฐานะเป็นพระสังฆาธิการ คือ บริหารการคณะสงฆ์และการพระศาสนาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย พระธรรมนูญคณะสงฆ์ พ.ศ. 2541) ซึ่ง ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ (ภารกิจ) ของคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน ไว้ในระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ทุกระดับ ดังนี้ “(1) ดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช (2) ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม (การ ปกครอง) การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการ สาธารณสงเคราะห์ ให้ดำเนินไปด้วยดี” และสอดคล้องกับ **มติมหาเถรสมาคม** ครั้งที่ 22/2544 มติ ที่ 371/2544 เรื่อง ป้องกันภัยของยาเสพติด เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2544 ซึ่ง สมเด็จพระพุฒาจารย์ เสนอว่า ปัจจุบันมียาเสพติดรูปแบบต่าง ๆ แพร่ระบาดในหมู่ประชาชนกระจายไปทั่ว เป็นอันตรายต่อ เศรษฐกิจและสังคม กระทั่งศีลธรรมและวัฒนธรรมของชาติ จึงเห็นสมควรให้พระสังฆาธิการทุกระดับ มี ส่วนช่วยป้องกันภัยยาเสพติดให้โทษ และที่ประชุมพิจารณาแล้ว ลงมติให้เจ้าคณะปกครองทุกระดับ และเจ้า อาวาสชี้แจงแนะนำพระภิกษุสามเณรในปกครอง รวมทั้งประชาชนในท้องที่ซึ่งวัดตั้งอยู่ให้ทราบพิษภัยของยา เสพติด

9.2 ผลการวิจัย จากแบบสัมภาษณ์ พบว่า เจ้าอาวาสได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหรือ แนวทางในการแก้ไขปัญหอบายมุขของเจ้าอาวาสไว้ว่า วัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญห อบายมุขจำเป็นต้องมีการร่วมมือประสานงานกันในเชิงบูรณาการ ทั้งในการสำรวจปัญหอบายมุข สาเหตุที่ ก่อให้เกิดปัญหอบายมุข และการวางแผนในการป้องกันปัญหา ทั้งนี้ก็ปรายผลได้ว่า พระสงฆ์โดยเฉพาะเจ้า อาวาสซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของประชาชนในท้องถิ่น เป็นผู้นำทางจิตใจ ไม่เลือกที่รักผลักที่ชัง สามารถ ประสานใจพวกรุ่นชาวบ้านทุกฝ่ายเพื่อทำการพัฒนาท้องถิ่น ไปร่วมสนับสนุนกิจการพัฒนา โดยการกล่าว สัมโมทนาธิกคา การประพรมน้ำพระพุทธมนต์เป็นการให้ขวัญกำลังใจเพื่อทำท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับประชาสังคมบวรของ **พระมหาสุเทพ สุวณฺโณ** ว่า การก่อให้เกิดกระบวนการ ประชาสังคม “บวร” คือการนำเอารูปแบบและแนวคิดการพัฒนาแบบ “บวร” (บ้าน วัด โรงเรียน) กล่าวคือ เป็นแนวคิดที่มุ่งพยายามที่จะนำเอาองค์กร และ/หรือ สถาบันหลักในชุมชนท้องถิ่นมาเป็นยุทธศาสตร์ในการ พัฒนา อันได้แก่ การนำเอาสถาบันที่สำคัญในชุมชน 3 สถาบัน ได้แก่ 1) สถาบันการปกครอง (บ้าน) ซึ่ง ประกอบไปด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน อบต. สาธารณสุขตำบล เกษตรตำบล เป็นต้น รวมทั้งระบบกลไกในการบริหารที่มาจากรัฐ ในรูปอื่น ๆ ด้วย 2) สถาบันศาสนา (วัด) ซึ่งประกอบไปด้วย เจ้า อาวาส พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา และ กลุ่ม หรือ ชมรมทางศาสนา ซึ่งในความหมายในเชิงกว้าง อาจจะมีหมายรวมถึง องค์กร หรือ สถาบันทางศาสนาต่าง ๆ ในชุมชนนั้น ๆ ด้วย และ 3) สถาบันการศึกษา (โรงเรียน) ประกอบไปด้วย ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ คณะครู นักวิชาการ และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ ทั้ง ในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย และองค์กรทางการศึกษาอื่น ๆ ด้วย ดังนั้น ประชาสังคมแบบ “บวร” จึง

หมายถึง การนำเอาสถาบันหลักในชุมชนมาเป็นกลไกในการพัฒนาและสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการพัฒนา ตัดสินใจ แก้ปัญหาตนเอง และชุมชน กำหนดแผนแม่บทชุมชนด้วยการร่วมกันคิด สร้าง และบริหารจัดการชุมชนของคนในท้องถิ่นที่ร่วมกันเป็นเจ้าของ

10. ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลดังกล่าวมาแล้ว สามารถสรุปผลเป็นข้อเสนอแนะ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

10.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย พบว่า เจ้าอาวาสมีบทบาทต่อการแก้ไขปัญหอบายมุขด้านประชาสังคมบวรสูงกว่าทุกด้าน เป็นการแสดงถึงความยอมรับของทุกฝ่ายในสังคม จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารว่า ควรกำหนดเป็นนโยบายให้มีการส่งเสริมให้ประชาคมสังคมบวรเข้มแข็ง โดยการจัดวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน ผสานความร่วมมือกันระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน โดยให้มีตัวแทนของแต่ละส่วนเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหของชุมชน

10.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

จากผลการวิจัยพบว่า เจ้าอาวาสได้เทศน์แสดงโทษของอบายมุข เพื่อให้ผู้ฟังรู้แจ้งเห็นจริง จนเป็นที่ประจักษ์แก่สังคม จึงมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ในการบำบัดฟื้นฟูผู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด ได้นิมนต์ให้พระที่มีศรัทธาไปแสดงธรรมเกี่ยวกับศีล 5 และโทษภัยของยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง

10.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

จากผลการวิจัย จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้

- 1) ควรวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อการแก้ไขปัญหาสังคม
- 2) ควรวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของประชาสังคมบวรที่มีต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
- 3) ควรวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

11. บรรณานุกรม

การศาสนา, กรม. (2530). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช**

2530. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.

พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์). (2545). **การคณะสงฆ์และการพระศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย..

พระพุทธศาสนาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2548). **คู่มือพระสังฆาธิการและพระวินยาธิการ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

<<http://www.pantown.com/board>>(สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2552)

<<http://src.ac.th/web/index.php?option=content&task=view&id=225&Itemid=69>> (สืบค้นข้อมูล
เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555)

12. คำขอบคุณ

ขอขอบพระคุณ ดร.ชเนศ ต่วนชะเอม ผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้กรุณาช่วยตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์และสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ตลอดจนผู้บริหารและคณาจารย์ทุกท่านที่สนับสนุนในการทำการวิจัยในครั้งนี้และผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ทุกรูป